

Notované pergamenové vazby v Nostické knihovně*

DAGMAR ŠTEFANCOVÁ

Národní muzeum – České muzeum hudby

ABSTRACT

The Family Library of the noblemen Nostitz and Rieneck has been housed in the Nostitz Palace in Prague since the 1770s, now administered by National Museum Library. Some of the 14,000 copies reused a parchment book binding which had been originally used in liturgical books from the 14th and 15th centuries. The article dissects sixty-six parchment book bindings with notations: the key part of the study provides a list of these book bindings with details about each book: the musical content of fragments, their notation, and dating. This list is introduced by a text on the history of the Nostitz Library, paying special attention to the incorporated Castle library of Otto Jr. of Nostitz (1608–1665), originally from Jawor in Lower Silesia. Since the vast majority of the notated bindings were detected on books signed by Otto Jr. of Nostitz, the musical-palaeographical analysis of the fragments also examines possible influences of the Polish notation tradition.

KEYWORDS

spoiled sheets parchment · book binding · medieval liturgical books · notation · Gregorian chant · 14–15th century · fragment · Nostitz Library · National Museum Library

Není pochyb o tom, že výzkum notovaných fragmentů vnáší do hudební historie nové a někdy i zásadní poznatky. V posledních letech se naše vědomosti o hudebním životě v Čechách posunuly právě díky nálezům jednoho papírového folia varhanní tabulatury z doby kolem roku 1400¹ a dvou pergamenových bifolií z 13. století, obsahujících středověkou polyfonii.² Od dob, kdy fragmentům na lepší časy jen svítalo, si

* Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023/20.I.c, 00023272).

¹ Martin HORYNA, Medieval Organ Tablature on a Manuscript Fragment from the National Museum Library / Středověká varhanní tabulatura na rukopisném zlomku z Knihovny Národního muzea, *Musicalia* 10, 2018, č. 1–2, s. 6–29 (anglická verze), s. 30–42 (česká verze); Martin HORYNA, Newly Discovered Fragments of Medieval Music, *Czech Music Quarterly* 2021, č. 2, s. 27–30; Martin HORYNA, *Pražský zlomek varhanní tabulatury a nejstarší středověké pokusy o zápis varhanní hudby / A Prague Fragment of Organ Tablature and the Earliest Attempts in the Middle Ages to Notate Organ Music*, Praha 2021.

² Martin HORYNA, K nálezům středověké polyfonie v rukopisu Národní knihovny v Praze sign. V E 15, *Clavibus unitis* 10, 2021, č. 1, s. 5–12.

zlomky získaly pozornost nejen v zahraničí,³ ale také na domácí půdě: jejich přínos k dějinám hudby, hudební paleografii, knihovědě a liturgice je totiž očividný. Specifickou kapitolu v této oblasti představuje evidence a popis vazeb z notovaného druhotně použitého pergamenu v celistvě nebo alespoň z velké části zachovaných historických knihovnách, zejména na klášterních, zámeckých a palácových. Zatímco u fragmentů sňatých z vazeb lze nahlížet obě strany folií, ale často se ztratila povědomost o příslušnosti takového pergamenu ke konkrétní knize, u pergamenů doposud sloužících k ochraně knih či zpevnění vazby je tomu právě naopak.

Poté, co jsem se zabývala notovanými vazbami v benediktinské knihovně v Broumově⁴ a v knihovně obutých augustiniánů z Dolního Ročova,⁵ jsem nyní – v rámci širšího vědeckého úkolu – ve spolupráci s Knihovnou Národního muzea⁶ podnikla obdobný výzkum v Majorátní

³ Např. Irina CHACHULSKA, O trzech zabytkach muzyczno-liturgicznych z kolekcji Barworskich przechowywanych w Bibliotece Narodowej, *Muzyka* 66, 2021, č. 1, s. 49–80; Eva VESELOVSKÁ, Métsko-gotická notácia na Slovensku v období stredoveku, *Musico-logica Slovaca* 9 (35), 2018, č. 2, s. 165–199; Eva VESELOVSKÁ – Rastislav ADAMKO – Janka BEDNÁRIKOVÁ, *Stredoveké pramene cirkevnej hudby na Slovensku*, Bratislava 2017 (zde podrobný seznam další literatury); Janka BEDNÁRIKOVÁ, Diastematické fragmenty gregoriánskeho chorálu v knižnici Batthyaneum v Alba Iulii. In: Janka PETÖCZOVÁ (ed.), *Ad honorem Richard Rybarič*, Bratislava 2011, s. 258–275; Eva VESELOVSKÁ, *Catalogus fragmentorum cum notis musicis mediæ ævi – Archivum Nationale Slovaca. Tomus III*, Bratislava 2014; Eva VESELOVSKÁ, *Catalogus fragmentorum cum notis musicis mediæ ævi e civitate Schemnitziensis. Tomus II*, Bratislava 2011; Eva VESELOVSKÁ, Stredoveké notované rukopisy z Košíc. In: Janka PETÖCZOVÁ (ed.), *Ad honorem Richard Rybarič*, Bratislava 2011, s. 225–244; Urszula SZYBOWSKA, *Oprawy ze średniowiecznych rękopisów muzycznych w księgozbiorku Jana Bernarda Bonifacia (Medieval Musical Manuscript Leaves as Bookbindings in the Book-Collection of Giovanni Bernardino Bonifacio)*, Pruszcz Gdański 2011; Robert KLUGSEDER, *Katalog der mittelalterlichen Musikhandschriften der Österreichischen Nationalbibliothek Wien*. In: *Codices manuscripti & impressi. Zeitschrift für Buchgeschichte. Supplementum 10*, Purkersdorf 2014. Databáze Fragmentarium (<<http://www.fragmentarium.ms>>) vznikla na základě zkušeností švýcarské virtuální knihovny rukopisů (e-codices) a dnes má celosvětový charakter.

⁴ Dagmar ŠTEFANCOVÁ, Notované fragmenty druhotně použité na vazbách knih z benediktinské klášterní knihovny v Broumově, *Opus musicum* 50, 2018, č. 4, s. 6–28.

⁵ Dagmar ŠTEFANCOVÁ, Druhotně použitý notovaný pergamen na vazbách knih z knihovny augustiniánského kláštera v Dolním Ročově. In: *Poohří 8. Sborník z konference konané na Novém Hradě v Jimlíně 18.–19. října 2018*, Louny 2019, s. 101–114.

⁶ Děkuji upřímně vedoucímu oddělení rukopisů a starých tisků Knihovny Národního muzea, PhDr. Richardu Šípkovi, Ph.D., který mi toto studium umožnil a je autorem fotografií v tomto článku. Z jeho pera pocházejí důležité práce o Nostické knihovně, z nichž jsem čerpala: Richard ŠÍPEK, Pražská majorátní knihovna hrabat z Nostic a Rienecka, *Zprávy*

knihovně hrabat z Nostic a Rienecka. Knihovna je více než tři sta padesát let uložena na témže místě, v Nostickém paláci na Malé Straně v Praze, kde sídlí Ministerstvo kultury ČR, a spolu s knihovnou knížat Kinských patří k posledním dvěma pražským palácovým knihovnám situovaným v původním interiéru. V tomto případě se jedná o dva barokní bohatě zdobené sály, které pro rodovou reprezentativní bibliotéku vyčlenil pravděpodobně už objednavatel stavby Nostického paláce Jan Hartvík z Nostic v šedesátých letech 17. století. Díky galerii je prostor rozšířen o patro, vše doplňuje klasicistní mobiliář a další umělecky hodnotné vybavení. Po druhé světové válce byla nostická knižní sbírka zkonfiskována a od padesátých let 20. století ji spravuje Knihovna Národního muzea. Obdiv si ovšem zaslouží nejen zrekonstruovaný interiér, ale především jeho náplň: 14 000 svazků vlastního fondu a 2 000 svazků z mladšího nostického zámku v Měšicích. Při založení nové nostické rodové knihovny do ní přešlo přibližně 5 000 svazků, pocházejících ze zámku v dolnoslezském Javoru, které shromáždil zemský hejtman svídnicko-javorský Otto mladší z Nostic (1608–1665) a které po jeho smrti zakoupil v roce 1670 Jan Hartvík. Javorská knihovna náležela k vyhlášeným knihovním celkům už za života Otty mladšího z Nostic: obsahovala tituly z nejrůznějších vědních oborů (např. z historie, teologie, lékařství, přírodních věd a práva), kolekci prvotisků a raně novověkých tisků i ojedinělou sbírku silesiak.

Vzhledem k rozsahu Nostické knihovny jsem se soustředila na celopergamenové vazby starých tisků, kdy notovaný pergamen kompletně pokrývá knižní desky včetně hřbetu. Předpokládám, že další výzkum odkryje notované fragmenty, které zatím unikly pozornosti, zvláště pokud jsou skryty na předešlých nebo v mezivazních přelepech či kapitálcích knih. Dosud bylo evidováno šedesát šest notovaných vazeb, jejichž katalog se základní charakteristikou obsahu zlomku, s určením jeho notace a datace tvoří hlavní část této studie. V následujícím textu bude ke konkrétním zlomkům odkazováno katalogovým číslem.

památkové péče 65, 2005, č. 1, s. 28–33; Richard ŠÍPEK, *Die Jauerer Schlossbibliothek Ottos des Jüngeren von Nostitz. Teil 1–2*, Frankfurt am Main 2014; Richard ŠÍPEK, Knihovny raně novověkých lékařů ve fondu Nostické knihovny v Praze, *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 57, 2012, č. 1–2, s. 23–39, 185. Příslušná hesla v databázi PROVENIO: <<https://provenio.net>>.

Notované vazby a jejich příslušnost k Javorské knihovně

Ve výběru se ocitly zejména knihy kvartového a osmerkového formátu, vydané v 16. století a v 1. polovině století následujícího. Podle oborů je můžeme rozdělit takto:

Historie, politika, militaria	18, 25, 26, 32, 34, 35, 37, 41, 43, 48, 49, 53, 54, 60, 61
Teologie, náboženství	2, 3, 5, 8, 9, 10, 14, 16, 28, 52, 56, 65
Lékařství	12, 15, 17, 19, 20, 22, 27, 29, 30, 50, 63, 66
Poetika, poezie, drama, rétorika	1, 11, 13, 21, 33, 36, 44, 45, 51, 57, 58
Právo	24, 31, 46, 47, 62
Hudba	38, 39, 40, 59
Technika, architektura	6, 55, 64
Rosenkruciánství, kabala	4, 42
Orientalistika	7
Lingvistika	23

Z těchto šedesáti šesti knih jich bylo padesát označeno exlibris nebo vlastním podpisem Otty mladšího z Nostic. Ze zbývajících šestnácti knih vyšly dvě po Ottově smrti (44: 1728, 57: 1692), u některých chybí titulní list, jedna kniha patřila pražským hybernům (16) a jedna vratislavskému kanovníkovi Sebastianu Hartmannovi z Königsheimu (46). Protože Hartmannovu knižní pozůstalost získal po jeho smrti v roce 1621 Otto mladší z Nostic,⁷ je téměř jisté, že i tato kniha prošla Ottovými rukama. Většina zkoumaných knih s notovaným pergamenem na vazbě tedy pochází z Javorské knihovny.

To, že je mezi nimi vysoký počet titulů historických, teologických, přírodovědných a týkajících se literatury či obecněji zacházení se slovem, odpovídá oborovému složení Nostické knihovny jako celku. Zastavme se však podrobněji u hudebních tisků. V notovaném pergameni z jednoho společného zdroje – graduálu z 15. století (38, 39, 40, 59) – jsou svázány hlasové knihy s kompozicemi Nicolause Zangia (ante 1570–1617), kosmopolitní osobnosti pohybující se mezi německými městy, polsko-litevskou unií, pražským habsburským dvorem, braniborským

⁷ R. ŠÍPEK, *Knihovny raně novověkých lékařů...*, s. 27.

kurfiřtským dvorem a lichtenštejnskou muzikou, s kontakty na Žerotíny a také na Vratislav, která nás v souvislosti s Ottou mladším z Nostic bude zajímat přednostně.⁸ Zangius zde v tiskárně Georga Baumanna ml. vydal nejméně tři své práce. S Vratislaví jakožto centrem Dolního Slezska a sídlem biskupství udržoval vztahy také Otto mladší z Nostic, a to nejen z titulu své funkce, ale také jako bibliofil, který si nechal vázat některé knihy do Javorské knihovny u vratislavského knihvazače Johanna Lischkeho⁹ a v jehož držení se řada knih s vratislavskou proveniencí ocitla. Přítomnost hlasových knih s kompletními sbírkami Zangiových tří- a čtyřhlasových německých písní tak má v Nostické knihovně, která jinak hudebninami nikterak neoplývá,¹⁰ svou logiku. Navíc se ke čtyřem foliím z graduálu, v nichž jsou Zangiovy tisky svázané, podařilo dohledat ještě další dvě folia z vazeb knih, které také vlastnil Otto mladší z Nostic (2, 65).

Notace a obsah zlomků

Popsaný příklad šťastného zkompletování většího počtu folií z jednoho a téhož středověkého rukopisu není v Nostické knihovně ojedinělý, naopak. Skupiny nebo alespoň dvojice knih vázané do pergamenu ze společného zdroje měly pravděpodobně i společného jmenovatele v osobě knihvazače, který se pro svou práci zásobil pergamenovou makulaturou z liturgických knih, rušených po Tridentském koncilu a postupně nahrazovaných tisky. Byl to běžný a dnes bychom řekli i ekologický postup, jak recyklovat starší materiál. Popsaný pergamen se prodával na váhu bez zřetele k jeho historické hodnotě a vazby z něho nijak majitele knihovny nereprezentovaly, takže předpokládáme, že tyto knihy získal Otto mladší z Nostic již svázané.

Na zlomcích jsou zastoupeny tyto typy středověké chorální notace: česká, ostráhomská, německá gotická, kvadratická a métsko-gotická.

⁸ Vladimír MAŇAS, *Nicolaus Zangius: hudebník přelomu 16. a 17. století*, Brno 2020.

⁹ Richard ŠÍPEK, *Jauerer Schlossbibliothek Otto des Jüngeren von Nostitz, Teil 1*. Disertační práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Ústav informačních studií a knihovnictví, Praha 2013, s. 78–80.

¹⁰ Přehled loutnových a kytarových tabulatur v Nostické knihovně viz Miloslav ŠTUDENT, Loutnové a kytarové památky ve fondech Národního muzea v Praze / Sources of Lute- and Guitar Music in the Holdings of the National Museum in Prague, *Musicalia* 8, 2016, č. 1–2, s. 110–113 (česká verze), s. 126–129 (anglická verze). Další tituly uvádí Petr DANĚK, *Historické tisky vokální polyfonie, rané monodie, hudební teorie a instrumentální hudby v českých zemích do roku 1630*, Praha 2015, online dostupné z: <<https://www.acecs.cz/index.php>> (24.6.2021).

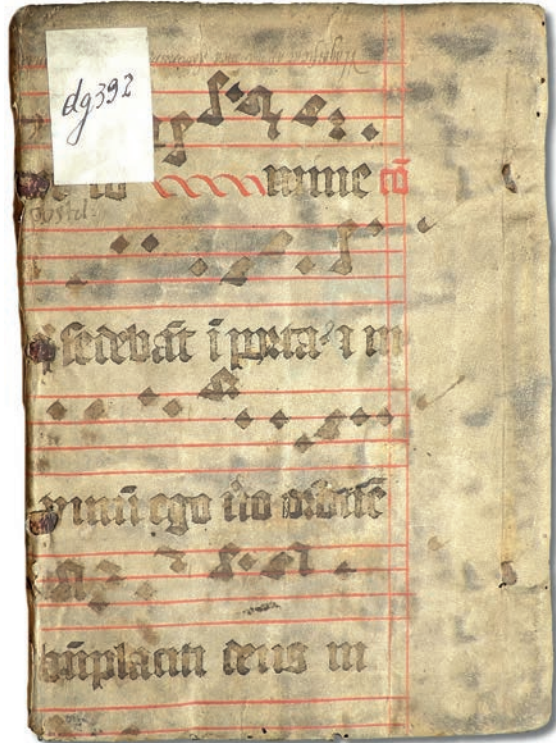
Setkáme se také se smíšenými typy notace – métsko-německou s prvky ostříhomské nebo české notace. V 15. století, z něhož pochází většina nostických fragmentů, probíhal proces gotizace notačních systémů, které se vzájemně ovlivňovaly.

Česká notace se na rozdíl od pramenů z našeho území vyskytuje v Nostické knihovně sporadicky. V nejvýraznější podobě byla identifikována na zlomku antifonáře z 15. století (24), který obsahuje zpěvy ze sanktorálu (především ke sv. Dorotě, charakteristickému svátku pražské diecéze). Zastoupeny jsou typický český *pes* (dva vzestupné tóny – rhombická *puncta* spojená tenkým ramenem), pravouhlá métská *clivis* (dva sestupné tóny), samostatná *puncta* a *bipuncta*. Kniha s touto vazbou nemá žádné vlastnické označení, tedy ani podpis Otty mladšího z Nostic. Zlomek graduálu z 15. století (48) používá rhombická *puncta*, český i métský *pes*, métskou *clivis*; samostatná *virga* se vyskytuje jen v závěru několikatónových skupin neum jako reziduum německé gotické notace. Podle původní foliace C XXXXIII na začátku introitu *Terribilis est locus iste* se jednalo o objemný rukopis, z něhož se zachovaly některé mešní zpěvy ke svátku Posvěcení chrámu. Zadní strana knižní vazby je sice špatně čitelná, patrný jsou však široké tahy a ostře seříznuté konce neum, které prozrazují vliv polské notační tradice. Rozměrný, kaligraficky psaný graduál z konce 15. století (34) by mohl pocházet ze stejného skriptoria jako některé fragmenty a kodexy evidované na Slovensku, v Rakousku a Maďarsku.¹¹

Velmi zajímavý je nálezn zlomku graduálu z 1. poloviny 15. století s ostříhomskou notací na vazbě výtisku apoštolské buly papeže Lva X. (9). Na knižních vazbách v českých knihovnách jsem tuto notaci, vzniklou ve středověkých Uhrách, dosud nezaznamenala. Jedná se o paulánský rukopis pravděpodobně z území Slovenska,¹² jehož písař používal archaické gotizované tvary neum na čtyřlinkové osnově a také *custos*, což u této

¹¹ Eva VESELOVSKÁ, *Mittelalterliche liturgische Kodizes mit Notation in den Archivbeständen von Bratislava II*, Bratislava 2006 (č. 88, s. 63–64); Eva VESELOVSKÁ, *Catalogus fragmentorum cum notis musicis mediæ ævi e civitatibus Modra et Sanctus Georgius. Tomus I*, Bratislava 2008, s. 58.

¹² Evě Veselovské srdečně děkuji za konzultaci a odkaz na literaturu týkající se paulánských rukopisů. Viz Erwin MATEJA – Remigius POŠPIECH (edd.), *Liturgy and Music in the History of the Pauline Order*, Opole 2018. Zde zejména: Eva VESELOVSKÁ, *Bemerkungen zur Erforschung mittelalterlicher Handschriftenfragmente aus dem Gebiet der Slowakei – auf den Spuren von Pauliner Quellen*, s. 125–150; Gabriella GILLÁNYI, *Preservation, Continuity, Archaism – Musical Notation in the Pauline Order between the 14th and 18th Centuries*, s. 151–165.

Obr. 1: Fragment graduálu z 15. století s ostříhomskou notací. Přední strana vazby. KNM – Nostická knihovna, sign. dg 392 (č. katalogu 9).

notace není obvyklé (Obr. 1). Prvky ostříhomské notace však lze nalézt i na vazbě, která je pokryta pergamenem s métsko-německou smíšenou notací (58). V tomto kaligraficky notovaném antifonáři z 15. století jsou vertikálně seřazená „ostříhomská“ *puncta* položena před *torculus*.

Vysoký podíl německé gotické notace mezi zkoumanými fragmenty souvisí s neméně vysokým podílem německého kulturního vlivu v oblastech, kde původní liturgické knihy vznikly. Jednu z nejstarších ukázek této notace na vazbách v Nostické knihovně nabízí fragment misálu ze 14. století (6) s typickými znaky německé notace: samostatnou *virgou*, okrouhlou (ale i métskou) *clivis*, s barevně vyznačenými linkami v notové osnově. Je zajímavé, že tato kniha ani další svazky s německou gotickou notací (16, 26, 29) nemají vlastnické označení Otty mladšího z Nostic (Obr. 2).

Mezi osmnácti fragmenty s kvadratickou notací se podařilo zkompletovat tři folia z antifonáře z 15. století (27, 28, 51), dvě folia z graduálu z 15. století (7, 13) a dvě folia z antifonáře ze 2. poloviny 14. století (20, 50). V prvním případě byl zdrojem pergamenu rukopis s notací monumentálních rozměrů (rozestup linek v notové osnově 1,3 cm, hrana *puncta* 0,8 cm), s textem psaným rotundou (Obr. 3). Tyto dva rysy – reprezentativní rozměr,

Obr. 2: Fragment breviáře nebo hymnáře ze 2. poloviny 14. století. Německá gotická notace. Přední strana vazby. KNM – Nostická knihovna, sign. dg 833 (č. katalogu 29).

Obr. 3: Fragment antifonáře nebo breviáře z 15. století s kvadratickou notací. Přední strana vazby. KNM – Nostická knihovna, sign. dg 829 (č. katalogu 28).

okrouhlé písmo – pozorujeme i u dalších zlomků s kvadratickou notací (1, 8, 45, 52). Mezi nimi se nachází také fragment s částí sekvence *Gaude Sion quod egressus* ke sv. Alžbětě Uherské (8), patronce jednoho z vratislavských kostelů. V Polsku stejně jako v dalších zemích šířila kvadratickou notaci monastická skriptoria (zejména františkáni, dominikáni, později augustiniáni a benediktini). Z liturgického hlediska je zajímavý fragment breviáře z 15. století (52), který obsahuje texty z officia ke sv. Kateřině Sienské.

Nejpestřejší obraz poskytují zlomky s métsko-gotickou notací, kterých (včetně smíšených typů) bylo v Nostické knihovně dosud evidováno třicet šest. Také mezi nimi se podařilo určit několik skupin knih s vazbami z téhož zdroje pergamenu. Na prvním místě jsou to již zmíněné zangiovské tisky spolu s dalšími dvěma vazbami (2, 38, 39, 40, 59, 65): celek tedy představuje šest folií z graduálu ze 2. poloviny 15. století, jež obsahují sekvenci *Stirpe Maria regia* (Narození Panny Marie) a verš *Nativitas gloriose virginis Mariae* k témuž svátku, mariánské *Alleluia* a antifonu na Květnou neděli *Unus autem ex ipsis Caiphaz*. Podle hudebně-paleografické systematiky Janky Szendrei se jedná o notaci slezského typu s neumami manýristicky zakončenými *punctem* nebo ostře seříznutými širokými dříky (Obr. 4). Čtyři

Obr. 4: Šest vazeb s částmi z graduálu z 15. století, notace métsko-gotická. Přední strany vazeb. KNM – Nostická knihovna, sign. dg 287, eg 545, eg 549/1,2, H 103 a lg 49 (čísla katalogu 2, 38, 39, 40, 59 a 65).

Obr. 5: Dva fragmenty sekvenciáře z 15. století s métsko-gotickou notací. Přední strany vazeb. KNM – Nostická knihovna, sign. eg 225 a lg 50 (čísla katalogu 32 a 66).

vazby (15, 17, 22, 30) jsou pokryty pergamenem ze sekvenciáře z přelomu 14. a 15. století, v němž vzhledem k sylabičnosti zpěvu nefigurují složitější neумы – přesto však evidujeme tvary typické pro prameny z Vratislavi (*pes* tvořený dvěma *puncty* obrácenými doleva a po hraně spojenými tenkou čárkou), *climacus* a *scandicus* tvořené *puncty* v těsné řadě za sebou, *clivis* je métská.¹³ Totéž platí o dvou vazbách (42, 62) obsahujících hymny a sekvence k Narození Páně, sv. Janu Evangelistovi a sv. Štěpánu a částečně o dvojici (32, 66) ze sekvenciáře z 15. století se sekvencemi *Virginalis turma sexus* a *Laeto corde resonemus* ke sv. Voršile a sv. Barboře (Obr. 5). Dvě vazby (4, 61) notované zběžným kurzívním métsko-gotickým písmem přísluší k breviáři z 15. století, v obou případech se zpěvy vztahují ke Květné neděli.

Z mnoha dalších fragmentů s métsko-gotickou notací jmenujme např. ještě fragment antifonáře (54) z konce 15. století, psaný velmi pečlivě na pětlinkové osnově v zrcadle z obou stran vymezeném dvojítm rámem. Obsahuje svatodušní responsoria a svým vzhledem připomíná typ notace

¹³ Janka SZENDREI, Staff Notation of Gregorian Chant in Polish Sources from the Twelfth to the Sixteenth Century. In: Elżbieta WITKOWSKA-ZAREMBA (ed.), *Notae musicae artis. Musical Notation in Polish Sources 11th–16th Century*, Kraków 2001, s. 187–281. Těz prameny z databáze <cantus.ispan.pl> (Cantus Planus in Polonia).

graduálu z vratislavské katedrály.¹⁴ Polskou provenienci předpokládáme také u dalších zlomků, např. zběžně psaného graduálu z konce 15. století (3) nebo u staršího graduálu (41) s offertorií ze sanktorálu a Commune sanctorum.

Závěr

Dosavadní výzkum notovaných vazeb v historických knihovnách ukázal, že v nich podíl těchto vazeb činí cca 0,3–0,5 % z počtu všech knih. Pokud však vezmeme v úvahu, že padesát zkoumaných vazeb pochází s největší pravděpodobností z Javorské knihovny o cca 5 000 svazcích, mluvíme již o 1 %, tedy o podílu dvojnásobně vyšším. Palácová knihovna se tak překvapivě stává bohatým zdrojem informací o duchovní hudbě 14. a 15. století. Pozoruhodná sbírka knižních sílesiak v Nostické knihovně koresponduje s neméně pozoruhodnými notovanými vazbami, na něž byly ve velké míře využity části středověkých rukopisů vytvořených v Malopolsku a Slezsku, s charakteristickými typy métsko-gotické notace, nazývanými podle regionů „krakovská“, anebo „slezská“ či „vratislavská“ notace.¹⁵ To nás vede k hypotéze, že se v nabídce pergamenové makulatury vždy objevovala ona místní, snadno dostupná produkce, samozřejmě doplněná importem, a že tedy obraz o chorálním repertoáru a jeho notaci, který z fragmentů získáváme, není tak nahodilý, jak by se mohlo zdát. Pod pojem „import“ přitom nespadá jen pergamen určený k druhotnému zpracování nebo dokonce již takto použitý, ale také celé kodexy vzniklé v cizích skriptoriích na objednávku. Notace a obsah fragmentů vypovídají o kulturním vlivu v dané oblasti či komunitě, jak je tomu např. v pramenech ze Spiše (polský vliv) nebo v klášterním prostředí (např. paulánský rukopis s ostříhomskou notací – 9).

Nostická knihovna si do budoucna zcela jistě zaslouží, aby naše současné znalosti doplnil a prohloubil další muzikologický výzkum. Jednou z výzev bude i porovnání dvou dolnoslezských knižních sbírek z 1. poloviny 17. století – Javorské knihovny Otty mladšího z Nostic a knihovny knížete Jiřího Rudolfa z Lehnice, a to právě z hlediska využití pergamenového notovaného „odpadu“.

¹⁴ Viz J. SZENDREI, *Staff Notation...*, s. 227–228, 278, rukopis WrK 47a: Wrocław, Biblioteka Kapitulna, MS 47a, datovaný 1510.

¹⁵ J. SZENDREI, *Staff Notation...*, s. 276–278.

KATALOG

Všechny záznamy jsou strukturovány takto: pořadové číslo v katalogu / signatura knihy v Nostické knihovně¹⁶ / u knih z Javorské knihovny symbol ④. Následují základní bibliografické údaje o knize. Hudební obsah použitého pergamenu je specifikován za pomoci Cantus ID dle databáze Cantus Index, dostupné z webu <cantusindex.org>; také zkratky jednotlivých typů chorálních zpěvů jsou přejaty z této databáze. Pokud byl rukopis psán ve dvou sloupcích, jsou sloupce v popisu rozlišeny písmeny A a B. Na základě obsahového rozboru je určen typ liturgické knihy, z níž pergamen pocházel, specifikována notace a stanovena datace.

Použité zkratky:

A – antifona, **Al** – alleluia, **AIV** – verš k alleluia, **AV** – verš k antifoně, **Cm** – communio, **Gr** – graduale, **GrV** – verš z graduale, **H** – hymnus, **In** – introit, **InV** – verš z introitu, **Of** – offertorium, **Ps** – žalm, **R** – responsorium, **Sq** – sekvence, **Tc** – tractus, **TcV** – verš z tractu, **V** – responsoriální verš

1/ dg 284 / ④

Johann BOCER, *Ioannis Boceri De origine et rebus gestis, Ducum Megapolensium, libri tres*, Leipzig, Valentin Bapst 1556. USTC 630825. 1 přívazek (poezie).

Responsorium, neurčeno.

Fragment monumentálního antifonáře, notace kvadratická, 15. století.¹⁷

2/ dg 287 / ④

Martin LUTHER, *Der kleine Catechismus D. Martini Lutheri*, ed. Caspar Laudismann, Brieg, Caspar Laudismann 1618. BVB, BV022347631. 1 přívazek (historie).

[AV: Unus aute]m ex ipsis Caiphaz [nomi]ne, cum esset ponti[fex] [001852a].

Fragment graduálu (?), notace métsko-gotická, 2. polovina 15. století, týž zdroj jako eg 545, eg 549/1, 2, lg 49 a H 103.

¹⁶ Sigla CZ-Pdobrovského (CZ-Pdobr) používaná v RISM není příliš vhodná. Evokuje sice léta 1776–1787, kdy Josef Dobrovský učil syny Františka Antonína Nostice, a v té souvislosti i přejmenování Nostické knihovny na Knihovnu Josefa Dobrovského v roce 1953, ale dnes se již tento název nepoužívá.

¹⁷ Za konzultaci ohledně datací jednotlivých zlomků upřímně děkuji Michalu Dragounovi.

3/ dg 300 / ①

Théodore de BÈZE [Theodorus BEZA VEZELIUS], *Confessio christianae fidei, et eiusdem collatio cum Papisticis Haeresibus*, Genève, Eustache Vignon 1573. USTC 450628. TÝŽ: *Quaestionum et responsionum Christianarum libellus*, [Genève], Eustache Vignon 1580. USTC 450823.

[GrV: Qui regis Israel ... appa]re coram Ephraim, Benjamin et Manasse [g00521.a] [H:] Benedictus es, Domine Deus ... Benedictus qui sedes super cherubim [g00523].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická (kurzívní), konec 15. století.

4/ dg 304

HISAIAS sub Cruce [Simpert WEHE], *VII. Miracula Naturae, Das ist, Sieben uberauß treffliche, Sonderbare und bißhero unerhörte Arcanen*, Straßburg, Paul Ledertz 1619. USTC 203881.

[A: Cum appropinquaret ...] super eum alii expandebant ... nobis fili David [001976].

Fragment breviáře, notace métsko-gotická (kurzívní), 15. století, týž zdroj jako H 202.

5/ dg 306 / ①

Georges GOBAT SJ, *Thesaurus Ecclesiasticus Indulgentiarum*, München, Lukas Straub 1650. USTC 2117003.

[Tc: Saepe expugnauerunt...] iuventute mea [g00803]. [TcV:] Dicat nunc Israel ... iuventute mea [g00803a].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická, 1. polovina 15. století.

6/ dg 308

Johannes FAULHABER, *Ingenieurs-Schul, erster Theil: Darinnen durch den Canonem Logarithmicum alle Planische Triangel*, Frankfurt am Main, Johann Nikolaus Stoltzenberger und Eberhard Kieser, 1630. USTC 2060355.

Gr: Convertere Domine ... servos tuos [g00711]. [GrV:] Domine refugium factus [g00711a].

Fragment misálu, notace německá gotická, 14. století.

7/ dg 314

Thomas ERPENIUS, *Locmani Sapientis Fabulae et selecta quaedam Arabum adagia*, Leiden, in *Typographia Linguarum Orientalium Erpeniana* 1615. USTC 1016108.

[Gr: Qui sedes Domine super cherubim] excita potentiam tuam [g00502].

[GrV: Qui] regis [Israel inte]nde qui deducis velut ovem [Joseph] [g00502a].

[Al:] Alleluia [Excita Domine] [g00504].

Fragment graduálu, notace kvadratická, 15. století, týž zdroj jako dg 423.

8/ dg 323 / ①

Georg MAIOR (cum praefatione Martini Lutheris), *Vitae Patrum in usum ministrorum verbi*, Wittenberg, Lorenz Schwenck (dědicové) 1578. USTC 701527.

[Sq: Gaude Sion quod egres]sus a te decor ... accedit iam [ah55120].

Fragment graduálu nebo sekvenciáře, notace kvadratická, 14. století.

9/ dg 392 / ①

LEO [X., Papa], *Bulla apostolica contra errores Martini Lutheri et eius sequacium*, [Köln, Quentel 1520]. VD16 K 274. 3 přívazky (teologie).

[Of: Custodi me ...] hominibus iniquis eripe me, domine [g00871]. Cm: Adversum me exercebantur qui sedebant in porta ... beneplaciti deus in [g00872].

Fragment graduálu, notace ostríhomská, 15. století.

10/ dg 416 / ①

Antonius MARGARITHA, *Der gantz Jüdisch Glaub, mit sampt einer gruendlichen und warhafftigen anzeigunge*, Frankfurt am Main, Cyriacus Jacob 1544. USTC 633356. 2 přívazky (judaica).

[TcV: A sagitta volente per] diem ... meridiano [g00678e]. [TcV:] Ca[dent a late]

re tuo mil[le] [g00678f]. [TcV:] [Super aspidem ...] et draconem [g00687].

[TcV:] Quoniam in te [recte: me] speravit ... nomen meum [g00688]. [TcV:]

Invocavit me et ego exaudiam [g00678k]. Cm: Voce mea ad dominum ... cir-

cumdantis me [g02019]. [In:] Domine refugium factus est ... et proge[nie]

[g00696].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická, 15. století.

11/ dg 420

Elias CUECHLER (ed.), *Anthologia diaphorōn Epigrammatōn palaiōn – Florilegium diversorum Epigrammatum veterum in Centurias distributum*, Görlitz, Johann Rhamba [IohannIs RhaMbae typI eXCVDebant = 1618]. USTC 2134662.

[Glo]ria patri ... et spiritui sancto. [A:] Puer qui natus ... mulierum non [004412].
Fragment antifonáře nebo breviáře, notace métsko-gotická, 15. století.

12/ dg 421 / ①

Sébastien de MONTEUX, *Dialexeon medicinalium libri duo*, Lyon, Jean Barbou apud Michel Parmentier 1537. USTC 147244. 1 přívazek (lékařství).

Ps: Nimis honorati sunt amici tui deus [jen text]. R: Expandi manus meas tota die ... sed post peccata sua [006698]. [V:] Deus ultionum [006698a].
Fragment antifonáře nebo breviáře, notace německá chorální, 15. století.

13/ dg 423 / ①

Johann SPORISCH, *Epithalamium in nuptias circumspecti et ornatissimi viri domini Erhardi Sülpach*, Olomouc, Friedrich Milichthaler 1575. BCBT37305. 1 rkp. přívazek.

[Gr]V: Quis ascendet in montem ... et mundo corde [g02220a]. G. T [= Graduale Tollite portas, g02220]. [A:] Prope [est dominus] omnibus invocantibus ... caro nomen sanctum [a03025]. Of: Confortamini et iam no[llite] [g00509].
Fragment graduálu, notace kvadratická, 15. století, týž zdroj jako dg 314.

14/ dg 426 / ①

Johannes COCHLAEUS, *De Petro et Roma adversus Velenum Lutheranium libri quatuor*, Köln, Peter Quentel 1525. USTC 630966. 1 přívazek (kázání).

[A:] In ecclesiis benedicite domino [003230]. [A:] Amplius lava me domine [001390]. [A:] Te decet hymnus deus in Sion [005115]. [A:] Labia mea laudabunt te [003557]. [A:] Exultavit cor meum in domino [002816]. [H:] Nox et tenebrae ... venit discedite [008352].

Fragment breviáře, notace métsko-gotická, 14./15. století.

15/ dg 467 / ①

Hieronymus REUSNER, *Hieronymi Reusneri ... Diexodicarum Exercitationum liber de Scorbuto*, Frankfurt am Main, Zacharias Palthenius 1600. USTC 662798.

[Sq: Spe mercedis et coronae ... Fir]mo gressu gradiens. ... Ut sit salus infirmorum Et [ah55009].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 14./15. století, týž zdroj jako dg 478, dg 541 a dg 874.

16/ dg 468

PHILADELPHUS, T. N. [David ROTH], *Analecta Sacra Nova Et Mira, De Rebus Catholicorum In Hibernia*, Köln, Stephanus Rolinus 1617. USTC 2108619.

[Tc: Absolve Domine ... ultio]nis [g01569]. TcV: Et [lucis aeternae beati]tudine per[frui] [g01571]. Of: Domine ... [glo]riae libera animas [g01573].

Fragment graduálu, notace německá gotická, 15. století.

17/ dg 478 / ①

Jean FERNEL [Ioannes Ambianus FERNELIUS], *Medicinalium Consiliorum Ioannis Fernelii Ambiani ... Centuria*, Frankfurt am Main, Johann Wechel 1593. USTC 675451. 2 přívazky (lékařství).

[Sq: Virginalis turma ...] acies nervis ... Per monasteria ... Quam raportu ... [ah55333].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 14./15. století, týž zdroj jako dg 467, dg 541 a dg 874.

18/ dg 487 / ①

[PAVILLON], *Discours sur l'histoire des Polognois*, Lyon, Benoît Rigaud 1573. USTC 11269. 3 přívazky (historie).

[Sq: Ave virgo gratiosa ...] quam venit mundi vita Christus sol iustitiae ... O oliva fructifera ... nulli claudis hominum Nos exules [ah54278].

Fragment sekvenciáře nebo graduálu, notace kvadratická, 14./15. století.

19/ dg 496 / ①

Joannes MAGIRUS, *Dn. Joannis Magiri Pathologia sive Morborum et affectuum omnium praeter naturam*, Frankfurt am Main, Zacharias Palthe-nius 1615. USTC 2030042.

[R: Volens Noe scire ...] reversa est [602530]. V: Deferens autem signum clemen-tiae dei columba in o[re] [602530a].

Fragment antifonáře nebo breviáře, notace kvadratická, 14./15. století.

20/ dg 504 / ①

Jean TAGAULTIUS, *Joan. Tagaultii Ambiani Vimaci De chirurgica institu-tionis libri quinque*, Lyon, Etienne Ruffin et Jean Ausoult apud Guillaume Rouillé 1547. USTC 149741.

[R: Deus canticum] novum cantabo tibi alleluia. In psalterio ... psallam tibi. Alle-luia [006419]. V: Deus meus es tu ... et exaltabo te [006419b]. [R: Bonum] est confiteri [006256].

Fragment antifonáře, notace kvadratická, 2. polovina 14. století, týž zdroj jako fg 334.

21/ dg 530 / ①

Nicolas BOURBON, *Nicolai Borbonii Vandoperani Nugae, eiusdem Ferrar-ria*, Basel, Andreas Cratander 1533. USTC 678032. 4 přívazky (verše, teologie, různé).

sloupec A: [Sq: Joannes Jesu Christo multum] dilecte virgo. Tu eis amore ... Joan-nes Christi care [ah53168]. [Sq:] Festa Christi omnis christianitas celebret ...
sloupec B: Quae miris sunt ... baptisma in absolutionem [ah53029].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 2. polovina 14. století.

22/ dg 541 / ①

Fernando de MENA, *Commentaria In libros Galeni de sanguinis missione, & purgatione*, Torino, Giovanni Battista Bevilacqua 1587. USTC 841992.

[Sq: Gaude Sion quod egressus ...] me iudicium. O quam dignis ... Vita functos tu reducis caecis raddis [ah55120].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 14./15. století, týž zdroj jako dg 467, dg 478 a dg 874.

23/ dg 566 / ①

Erasmus ROTTERODAMUS, *De Duplici Copia Verborum Ac Rerum Commentarii*, Heidelberg, Gotthard Vögelin 1602. USTC 213755.

[Sq: Coeli solem imitantes ...] solis et occasum ... vitam adimunt Ioan[nes]
[ah55003].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 15. století.

24/ dg 739

Zween außführliche Rahtschläge und ... Rechtsbedencken Des Heiligen Römischen Reichs Erbaren Freyen, Speyer, Elias Kembach [1617]. USTC 2130569.

[R: Inclinare Dorotheam ... multitudi]nem dolens eam iugulare propter pulchritudinem [601173]. V: Pervertentes conventuntur ... Christum pro quo moriuntur [601173a – varianta]. A: Nobilis et formosa Dorothea ... spernendo vana [203260]. [R:] Gratias tibi rex regum ... conserva. [A:] Surgens Petrus in [medio] [206967].

Fragment antifonáře, notace chorální česká, 15. století.

25/ dg 745

Pierre MATTHIEU [Pietro MATTEI], *L'Opere Del Sig. Pietro Mattei Historiografo*, [Venezia, Barezzo Barezzi 1630–1638?]. USTC 4036975.

[Sq: Concentu parili ... Laus ejus] filio ... sit per aevo [ah53112]. Of: Diffusa est gratia ... in saeculum saeculi [g01378]. [R:] Responsum accepit Simeon ... Christum domini [007539]. [In:] Rorate celi desuper ... terra [501007].

Fragment graduálu, notace métsko-německá, 2. polovina 15. století.

26/ dg 765

Pierre MATTHIEU [Pietro MATTEI], *Dell' Historia Di S. Luigi IX. Re Di Francia ... Libri Quattro*, Venezia, Giunta 1638. USTC 4036975 [?].

[Sq: Festa Christi omnis christianitas ...] Secum munera deferunt ... in absolutio-nem criminum [ah53029].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 2. polovina 15. století, týž zdroj jako fg 328.

27/ dg 815 / ①

Bassiano LANDI, *Bassiani Landi Placentini Iatrologia, dialogi duo*, Basel, Johann Oporinus 1543. USTC 615290.

[Gloria patri ...] et in secula secul[orum] Gloria patri ... [spiri]tui sancto sicut erat.

Fragment antifonáře nebo breviáře, notace kvadratická, 15. století, týž zdroj jako dg 829 a fg 349.

28/ dg 829 / ①

Hugo GROTIUS (přeložil Martin Opitz), *Von der [Arbeit] Der Christlichen Religion*, [Brieg, Augustin Gründer 1631]. USTC 2034649. 3 přívazky (různé).

[A ad Benedictus: con]vertit. [A:] ad Magnificat. Scriptum est enim quia domus mea do[mus] [004836].

Fragment antifonáře nebo breviáře, notace kvadratická, 15. století, týž zdroj jako dg 815 a fg 349.

29/ dg 833

Guilielmus PUTEANUS [Guillaume DUPUIS], *De medicamentorum, libri duo*, Lyon, Macé Bonhomme 1552. USTC 151071.

[H: Ecce iam noctis] tenuatur umbra lucis aurora. [H:] Ecce iam noctis [008297, 2 varianty nápěvu]. [H:] In ... festa. Iam lucis orto sydere ... amore. [H:] De apostolis. Iam lucis orto sydere ... amore [008328, 3 varianty nápěvu].

Fragment breviáře nebo hymnáře, notace německá chorální, 2. polovina 14. století.

30/ dg 874 / ①

Johann Jacob WECKER, *Antidotarium generale*, Basel, Eusebius Episcopus & Nicolaus Episcopus (dědicové) 1576. USTC 606176. 2 přívazky (lékařství).

[Sq: Sanctissimae virginis votiva festa ...] hanc diem praeclaram omnes ... Annis puerilibus sophisticis artibus [ah552030]. [Sq: Virginalis turma sexus ...] pudicitiae. Britannorum insulae ... Pater eius iam baptismi [ah553320].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 14./15. století, týž zdroj jako dg 467, dg 478 a dg 541.

31/ eg 220 / ①

Johann Rudolf WERNER, *Discursus Academicus Super quaestione illa juris vexatissima Ecquid in solutionibus tempus Contracti debiti*, Erfurt, Johann Bischoff [et] Christoph Mechler 1624. USTC 2019630. 14 přívazků (právo, mincovnictví).

[Of: Repleti sumus ma]ne misericordia ... alleluia [g02066]. Of: Mirabilis ... benedictus deus alleluia [g01317]. Of: Exultabunt sancti ... in cubilibus [g01323].
Fragment graduálu, notace kvadratická, 14. století.

32/ eg 225 / ①

Galeazzo Flavio CAPELLA [CAPRA], *Galeatii Capellae De rebus nuper in Italia gestis, libri octo*, Nürnberg, Johann Petreius 1532. USTC 658539. 1 přívazek (historie).

[Sq: Virginalis turma sexus ...] et redeunt. Quam in portu ... moenia barbarorum rabies [ah55333].
Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako lg 50.

33/ eg 261 / ①

Nicodemus FRISCHLIN, *Nicodemi Frischlini Allemanni comoedia Lepida, faceta et utilis*, Straßburg, Bernhard Jobin 1580. USTC 686619. 1 přívazek (komedie).

[A: Beatus iste sanctus ...] est in domino praedicavit ... eius [001635]. [A:] Tu es gloria mea ... de monte sancto tuo [005205]. [A:] S[erve bone et fid]elis ... constituam intra gaudium domini dei tui [004872]. [A:] Domine quinque talenta tradidisti ... superlucratum sum [002370].
Fragment breviáře nebo antifonáře, notace métsko-gotická (kurzívní), konec 15. století.

34/ eg 385 / ①

Newer Discurs Von der Oesterreichischer Macht, das ist, Eines Spannischen Unterthanen Antwort, s.l., s.t.n. 1626. USTC 2046179. 22 přívazků (politika, různé).

sloupec A: [?] ...lta inple ... [alle]luia. V: Non [vos me elegisti]s sed ego [elegi vos ...] [?].
sloupec B: [In: Iustus cum ceciderit ... ma]num eius. [?] Gr: [Iustus cum ceciderit non] conturbabitur ... fir]mat manum [g02344]. [GrV:] Tota die [g02344a].
Fragment graduálu, notace česká chorální, konec 15. století.

35/ eg 388

Specchio Tragico. Delli Atti Generosi et Heroici, Del Infelice Cavagliero Mansfeld, Et altri suoi adherenti (předmluva G. A. D. Sumaran), s.l., s.t.n. 1623–1624. USTC 2019748.

[Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Ioannem]: ... illius. Erat autem Caiphas ... Dixit ergo Petro an[cilla] [tonus lectionis].

Fragment pasionálu (?), notace rhombická puncta, 15. století, týž zdroj jako eg 492.

36/ eg 492

Romancero general, s.l., s.t.n. [1600–?]. (Bez titulního listu.)

[Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Ioannem]: [mor]tuum ... non fregerunt eius ... quem transfixerunt [tonus lectionis].

Fragment pasionálu (?), notace métsko-gotická (převážně rhombická puncta), 15. století, týž zdroj jako eg 388.

37/ eg 493 / ①

Nobilissima Disceptatio super dignitate & magnitudine regnorum Britannici & Gallici (ed. Robert Wingfield), [Löwen], Theodoricus Martinus [Thierry Martens] [1517]. USTC 403372. 2 přínavky (historie).

[Gr: Bonum est confiteri do]mino et psallere nomini tuo altissime [g01207].

GrV: Ad annuntiandum mane ... tuam per noctem [g01207a]. Al: Alleluia.

Domine exaudi orationem meam ... ad te perveniat [g01219]. Of: Expectans

expectavi dominum ... ymnum deo nostro [g01210]. [Cm:] Qui manducat carnem meam ... dicit dominus [g101177].

Fragment graduálu, notace německá gotická, 14. století.

38/ eg 545 / ①

Nicolaus ZANGIUS, *Kurtzweilige Neue Teutsche Weltliche Lieder mit vier Stimmen Componirt ... Quarta vox*, Köln, Gerard Grevenbruch 1603 [RISM A/I Z 36]. USTC 2140598.

[Sq: Stirpe Maria regia ... Patris Josiae ... religio]sitas summi etiam patriarchae ... totam possedit patris tui ... nos istos [ah53095].

Fragment graduálu (?), notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako dg 287, eg 549/1, 2, lg 49 a H 103.

39/ eg 549/1 / ①

Nicolaus ZANGIUS, *Schöne Neue Auszerlesene Geistliche und Weltliche Lieder mit Drey Stimmen. Suprema vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 32]. USTC 2159087. Přívazek 1: *Ander Theil Deutscher Lieder mit drey Stimmen. Prima vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 41]. USTC 2157830. Přívazek 2: *Dritter Theil Newer Deutschen weltlichen Lieder mit Drey Stimmen. Prima vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 46]. Přívazek 3: *Kurtzweilige Neue Teutsche Weltliche Lieder mit vier Stimmen Componirt ... Prima vox*, Köln, Gerard Grevenbruch 1603 [RISM A/I Z 36]. USTC 2140598.

[Sq: Stirpe Maria ... Patris] tui Salomonis ... in te corrumpendum. Patris Yo[siae] [ah53095].

Fragment graduálu (?), notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako dg 287, eg 545, eg 549/2, lg 49 a H 103.

40/ eg 549/2 / ①

Nicolaus ZANGIUS, *Schöne Neue Auszerlesene Geistliche und Weltliche Lieder mit Drey Stimmen. Infima vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 32]. USTC 2159087. Přívazek 1: *Ander Theil Deutscher Lieder mit drey Stimmen. Tertia vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 41]. USTC 2157830. Přívazek 2: *Dritter Theil Newer Deutschen weltlichen Lieder mit Drey Stimmen. Tertia vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 46]. Přívazek 3: *Kurtzweilige Neue Teutsche Weltliche Lieder mit vier Stimmen Componirt ... Tertia vox*, Köln, Gerard Grevenbruch 1603 [RISM A/I Z 36]. USTC 2140598.

[Al: Alleluia. Solemnitas gloriosae Virginis Mariae ... Abra]hae ortae de tribu ... ex stirpe David [g00414].

Fragment graduálu (?), notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako dg 287, eg 545, eg 549/1, lg 49 a H 103.

41/ eg 561 / ①

Ottavio ROSSI, *Le Memoire Bresciane Opera Istorica Et Simbolica*, Brescia, Bartolomeo Fontana 1616. USTC 4027405.

Folio 1, sloupec B: [Of: Constitues e]os principes ... et generatione [g00261].

Of: Mihi autem nimis ...tu[i] [g00009].

Folio 2, sloupec A: [Of:] In virtute tua ... isti ei [g01357]. [Of:] Desiderium anime ... labiorum [sloupec B:] de lapide pretioso [g01363]. Of: Posuisti domine in capite ... tribuisti ei [g01298].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická, 2. polovina 14. století.

42/ fg 8 / ①

Raimundus LULLUS [Ramón LULL], *Opusculum Raymundinum De Auditu Kabbalístico sive Ad Omnes Scientias Introductorium*, s.l., s.t.n. 1601. USTC 2117287. 1 přívazek (lingvistika).

[Sq: Eia recolamus laudibus ...] pius quod perierat ... duxit post [ah53016].
Fragment breviáře (?), notace métsko-gotická (převážně rhombická puncta),
15. století, týž zdroj jako H 205.

43/ fg 34 / ①

Jobus FINCELIUS [Hiob FINCEL], *Der ander teil Wunderzeichen. Gruentliche verzeichnis schrecklicher Wunderzeichen und Geschichten*, Frankfurt am Main, Thomas Rebart 1566. USTC 632764.

[?] ...rinitatis fi... Ave ... mater ave
Neurčeno, notace métsko-gotická, 15. století.

44/ fg 48

Die Allerneueste Art geschickt und geschwind zu schreiben, Oder Der allzeitfertige Secretarius, Nürnberg, Buggel und Seitz 1728. BVB, BV037329505.

[R: Locutus est] Dominus ad Abraham ... monstravero tibi et [007097].
Fragment antifonáře nebo breviáře, notace kvadratická, 15. století.

45/ fg 191

Johann Rudolph SATTLER, *Werbungs-Büchlein, oder, Von Ausstellung Teutscher Orationen und Reden*, Basel, Ludwig König 1633. USTC 2022123.

... eris [?]
Neurčeno, notace kvadratická, 15. století.

46/ fg 195

Jacques CUJAS, *Iacobi CVIACII Observationum et emendationum libri XIII*, Köln, Johann Gymnich 1574. USTC 664685.

[TeV: Quoniam] angelis suis ... viis tuis. In manibus portabunt ... unquam offendas ad [g00678.g1].
Fragment graduálu, notace německá chorální, 15. století.

47/ fg 196 / ①

Petrus PECKIUS [Pierre PECK], *Partitio Titulorum V. I. De Regulis Iuris Et De Verborum Significatione*, Köln, Johann Gymnich 1583. USTC 682865. 1 přívazek (právo).

[In: Eclamaverunt] ad te domine ... alleluia [g00185]. InV: Exultate iusti in domino ... collaudatio [g00185a]. [In:] Viri Galilei quid admiramini aspicientes in [g02180].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická, 15. století.

48/ fg 307 / ①

Martin von BAUMGARTEN auf BREITENBACH, *Peregrinatio in Aegyptum, Arabiam, Palestinam et Syriam*, Nürnberg, Paul Kauffmann 1594. USTC 675233. 2 přívazky (poezie).

[In:] Terribilis est locus iste ... et vocabitur au[la] [g01401]. [InV:] Quam dilecta thabernacula ... in atria domini [g01401c]. Gr: Locus iste ... irreprehensibilis est [g01402]. [GrV:] Deus cui adstat ... servorum tuorum [g01402a]. [Al:] Alleluia. Vox exultatio[nis] [g02386].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická (?), 15. století.

49/ fg 328

Pierre MATTHIEU [Pietro MATTEI], *Della Historia Delle Guerre Intestine e delle Rivolutioni Di Francia, Libri Sette*, Venezia, Barezzi Barezzi 1638. USTC 4036975 [?]. 2 přívazky (historie).

sloupec A: [Sq: Concentu parili hic te Maria veneratur] populus teque ... perditissimi [ah53099].

sloupec B: [AlV: Respondens] autem angelus dixit ... Jesum Nazarenum [008415a].

[Sq:] Virgini Mariae laudes intonant christiani ... Ius et virtus mo[dulo] [ah54018].

Fragment sekvenciáře nebo graduálu, notace métsko-gotická, 2. polovina 15. století, týž zdroj jako dg 765.

50/ fg 334 / ①

Guilielmus PUTEANUS [Guillaume DUPUIS], *De medicamentorum, libri duo*, Lyon, Macé Bonhomme 1552. USTC 151071.

[R: Exaltare] domine alleluia ... [006681]. V: Elevata est magnificentia ... deus [006681b]. A: Exaltabo te domine ... suscepisti me alleluia [002755].

Ps: Ipsum. A: Ascendit deus in iubilatione ... alleluia [001490]. Omnes gentes.

R: Tempus est ... misit me di[cit] [007758].

Fragment antifonáře, notace kvadratická, 2. polovina 14. století, týž zdroj jako dg 504.

51/ fg 349 / ①

Johannes CUSPINIANUS, *Panaegyrici variorum autorum et declamationes*, Wien, Hieronymus Vietor und Johann Singriener 1513. USTC 682360.

[R: Hodie nobis caelorum ... ap]paruit [006858]. V: Gloria in excelsis deo [006858a].

Fragment breviáře nebo antifonáře, notace kvadratická, 15. století, týž zdroj jako dg 815 a dg 829.

52/ fg 447 / ①

PAULUS V. [Papa], *Pauli V. Papae Excommunicationis Sententia, Adversus Serenissimum Ducem & Senatam ... Dominium Venetum*, Frankfurt am Main, Konrad Neben 1607. USTC 2027490. 1 přívazek (teologie).

[A ad Benedictus: Maxima est Catharinae Senen]sis prestantia que inco[lumita]tem ... po]suit alleluia. [A ad Magnificat] O [virgo ma]xima gloria.

Fragment dominikánského (?) breviáře, notace kvadratická, 15. století.

53/ G 93 / ①

Johannes FUNCCIUS [Johann FUNCK], *Chronologia hoc est omnium temporum & annorum ab initio mundi ... computatio*, Basel, Jakob Kündig und Johann Oporinus 1554. USTC 622539.

[R: In columbae specie spiritus sanctus ...] est filius meus ... complacui [006892].

V: Caeli aperti sunt ... audita est [006892a]. R: Omnes de Saba veniunt ... deferentes et laudem ... annunciantes [007314]. [V:] Reges Tharsis et insulae ... adducent [007314a].

Fragment antifonáře, notace německá gotická, 15. století.

54/ G 147 / ①

Johann Jacob von WALLHAUSEN, *Defensio Patriae Oder Landtrettung*, Frankfurt am Main, Daniel und David Aubrius und Clement Schleich 1621. USTC 2137840.

[R: Factus est repente de caelo ... ubi e]rant sedentes alleluia Et repleti ... alleluia [006717]. V: Et apparuerunt ... singulos eorum [006717a]. R: Non vos relinquam orphanos ... alleluia [007234]. V: Pacem meam do vobis ... et gaudebit [007234a]. R: Ultimo festivitatis die ... de spiritu quem ac[cepturi erant] [007805].

Fragment antifonáře, notace métsko-gotická, konec 15. století.

55/ G 153 / ①

CLEONIDES: *Harmonicum introductorium interprete Georgio Valla Placentino*, Venezia, Simone Bevilaqua 1497.¹⁸ ISTC ic00742000.

[H: Humili praece et sincera ...] cuncta tuere simul. Felicitas felix Eulalia ... pius nilque negat dominus. Perpe[tua?] [a01386].

Fragment hymnáře nebo breviáře, notace kvadratická, 15. století.

56/ G 208 / ①

Joannes DAMASCENUS, *Ta tou makariou Ioannou tou Damaskēnou erga. Beati Ioannis Damasceni opera item Ioannis Cassiani Eremitae ... libri*, Basel, Heinrich Petri 1559. USTC 695810.

Invitatorium. Venite exultemus domino [001179].

Fragment breviáře, notace kvadratická, 14. století.

57/ Gg 442

Emanuel ALVAREZ SJ [Manuel ALVARES SJ], *Praecepta syntaxeos pro gymnasiis RR. PP. Societatis Jesu Provinciae Austriacae*, Wien, Johann Konrad Ludwig 1692. 7 přívazků (poezie, literatura).

Neurčeno, notace pravděpodobně métsko-gotická, 15. století.

58/ H 94 / ①

Wolfgang FREYMONIUS IN OBERNHAUSEN [Johann Wolfgang FREYMON von RANDECK], *Elenchus omnium auctorum sive scriptorum*, Frankfurt am Main, [Martin Lechler] 1579. USTC 649808.

[R: Qui operatus] est Petro in apostolatu ... data est mihi [007480]. [V: Gratia dei] in me vacua ... in me manet [007480a]. R: Scio cui [credidi et cer]tus sum ... in illum diem [007628]. [V:] Repo[sita est mihi] corona ... mi[hi domi]nus [007628a]. [R:] Bonum certamen certa[vi] ... servavi ide[que] [006255].

Fragment antifonáře, notace métsko-německá smíšená, 2. polovina 15. století.

¹⁸ Jitka ŠIMÁKOVÁ – Jaroslav VRCHOTKA a kol., *Katalog prvotisků Knihovny Národního muzea v Praze a zámeckých a bradních knihoven v České republice*, Praha 2001, č. 584, s. 127–128.

59/ H 103 / ①

Nicolaus ZANGIUS, *Schöne Neue Auszerlesene Geistliche und Weltliche Lieder mit Drey Stimmen. Media vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 32]. USTC 2159087. Přívazek 1: *Ander Theil Deutscher Lieder mit drey Stimmen. Secunda vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 41]. USTC 2157830. Přívazek 2: *Dritter Theil Newer Deutschen eltlichen Lieder mit Drey Stimmen. Secunda vox*, Berlin, Martin Guth 1617 [RISM A/I Z 46]. Přívazek 3: *Kurtzweilige Neue Teutsche Weltliche Lieder mit vier Stimmen Componirt ... Secunda vox*, Köln, Gerard Grevenbruch 1603 [RISM A/I Z 36]. USTC 2140598.

V: Nativitas gloriose virginis Mariae [pravděpodobně 006339zf.]

Fragment graduálu (?), notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako dg 287, eg 545 a eg 549/1, 2 a lg 49.

60/ H 125 / ①

Cyriacus SPANGENBERG, *Quernfurtische Chronica. Historischer Bericht von der Alten und Loeblichen Herrschaft Quernfurt in Sachsen*, [Erfurt], Georg Baumann 1590. USTC 689092. 2 přívazky (historie).

[Sq: Rex omnipotens die hodierna ... Quid admi]ramini celorum alta. Ihesus ... secum duxit ad tarthara. S[anguine ...] [ah53066].

Fragment sekvenciáře, pouze rhombická puncta, 14./15. století, týž zdroj jako dg 467, dg 478, dg 541 a dg 874.

61/ H 202 / ①

Relationis Historicae Semestralis Continuatio Jacobi Franci. Beschreibung aller Historien ..., Frankfurt am Main, Sigmund Latomus 1619. USTC 2070033.

[H: Gloria laus et honor] Israel es tu rex Davidis [008310:02]. [A:] Pueri Hebraeorum tollentes ramos olivarum [004415] [A:] Pueri Hebraeorum vestimenta ... in nomi[ne domini] [004416]. [A:] Fulgentibus palmis prosternimur ... hymnis et canticis [002909].

Fragment breviáře, notace métsko-gotická (kurzivní), 15. století, týž zdroj jako dg 304.

62/ H 205 / ①

Johann Philipp STEINHAUSSEN, *Summa Iuris Utriusque Caesarei Atque Pontifici sive In Pandectas Iuris Civilis*, Köln, Balthasar Clipeus 1604. USTC 2105048. 1 přívazek (právo).

sloupec A: [H: Gratuletur ecclesia laudum] Bez notace: Ista pro Christo ... in sempiterna secula [830139]. [H:] De sancto Iohannes. Sancte Iohannes Christi dilectissime.

sloupec B: [Sq: Natus ante saecula dei filius ...] refove supplices ... participes deus [g02514]. [Sq:] Hanc concordii famulatu ... fraude [ah53215].

Fragment breviáře (?), notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako fg 8.

63/ lg 31 / ①

Sebastian LIBORIUS, *Von rechtem Brauch desz Artzts*, Görlitz, Ambrosius Fritsch 1583. USTC 704044.

[In: Loquebar de testimoniis tuis ...] nimis [g00363]. InV: Beati immaculati in via ... in lege domini [g00363a]. In: Me expectaverunt ... omnium consumptionis ... tuum nimis [g01373]. [InV:] B[eati im]maculati in via ... in lege domini [g01373a].

Fragment graduálu, notace kvadratická, 14. století.

64/ lg 45

Johann FAULHABER, *Anderer Theil Der Ingenieurs Schul. Darinnen Die Regular Fortification*, Ulm, Jonas Saur 1633. USTC 2035023.

[In:] Exultate deo adiutori nostro ... iudicium deo Jacob [g01222]. [InV:] Testimonium in Joseph posuit ... de terra Aegypti [g01222g].

Fragment misálu, notace německá gotická, 14. století.

65/ lg 49 / ①

[Edwin SANDYS], *A Relation of the State of Religion*, London, Simon Waterson 1605. USTC 3002328.

[AV: Unus autem et ipsis Caiphaz ... prophe]tavit dicens Expedi vobis ... non tota gens [001852a].

Fragment graduálu, notace métsko-gotická, 15. století, týž zdroj jako dg 287, eg 545, eg 549/1, 2 a H 103.

66/ 1g 50 / ①

Jakob RUEFF [Jacob RUF], *De conceptu et generatione hominis, et iis quae circa haec potissimum considerantur, libri sex*, Zürich, Christoph Froschauer 1554. USTC 629313.

[Sq: Laeto corde resonemus ...] inhaerente per amoris vinculum ... docet, saevit [ah37139].

Fragment sekvenciáře, notace métsko-gotická (převážně puncta), 15. století, týž zdroj jako eg 225.

* * *

Seznam použité literatury

BEDNÁRIKOVÁ, Janka. Diastematické fragmenty gregoriánskeho chorálu v knižnici Batthyaneum v Alba Iulii. In: Janka PETÖCZOVÁ (ed.), *Ad honorem Richard Rybarič*, Bratislava 2011, s. 258–275.

DANĚK, Petr. *Historické tisky vokální polyfonie, rané monodie, hudební teorie a instrumentální hudby v českých zemích do roku 1630*, Praha 2015.

GILLÁNYI Gabriella. Preservation, Continuity, Archaism – Musical Notation in the Pauline Order between the 14th and 18th Centuries, s. 151–165. In: Erwin MATEJA – Remigius POŠPIECH (edd.), *Liturgy and Music in the History of the Pauline Order*, Opole 2018.

HORYNA, Martin. K nálezu středověké polyfonie v rukopisu Národní knihovny v Praze sign. V E 15, *Clavibus unitis* 10, 2021, č. 1, s. 5–12.

HORYNA, Martin. Medieval Organ Tablature on a Manuscript Fragment from the National Museum Library / Středověká varhanní tabulatura na rukopisném zlomku z Knihovny Národního muzea, *Musicalia* 10, 2018, č. 1–2, s. 6–29 (anglická verze), s. 30–42 (česká verze).

HORYNA, Martin. Newly Discovered Fragments of Medieval Music, *Czech Music Quaterly* 2021/2, s. 27–30.

HORYNA, Martin. *Pražský zlomek varhanní tabulatury a nejstarší středověké pokusy o zápis varhanní hudby / A Prague Fragment of Organ Tablature and the Earliest Attempts in the Middle Ages to Notate Organ Music*, Praha 2021.

CHACHULSKA, Irina. O trzech zabytkach muzyczno-liturgicznych z kolekcji Baworowskich przechowywanych w Bibliotece Narodowej, *Muzyka* 66, 2021, č. 1, s. 49–80.

KLUGSEDER, Robert. *Katalog der mittelalterlichen Musikhandschriften der Österreichischen Nationalbibliothek Wien*. In: Codices manuscripti & impressi. Zeitschrift für Buchgeschichte. Supplementum 10, Purkersdorf 2014.

MAŇAS, Vladimír. *Nicolaus Zangius: hudebník přelomu 16. a 17. století*, Brno 2020.

- RISM. *Répertoire International des Sources Musicales. Einzeldrucke vor 1800. A/I.* Sv. 1–15. Karl-Heinz SCHLAGER (red.), Kassel 1971–2012.
- SZENDREI, Janka. Staff Notation of Gregorian Chant in Polish Sources from the Twelfth to the Sixteenth Century. In: Elżbieta WITKOWSKA-ZAREMBA (ed.), *Notae musicae artis. Musical Notation in Polish Sources 11th–16th Century*, Kraków 2001, s. 187–281.
- SZYBOWSKA, Urszula. *Oprawy ze średniowiecznych rękopisów muzycznych w księgozbiórce Jana Bernarda Bonifacia (Medieval Musical Manuscript Leaves as Book-bindings in the Book-Collection of Giovanni Bernardino Bonifacio)*, Pruszcz Gdański 2011.
- ŠIMÁKOVÁ, Jitka – VRCHOTKA, Jaroslav a kol. *Katalog prvotisků Knihovny Národního muzea v Praze a zámeckých a hradních knihoven v České republice*, Praha 2001.
- ŠÍPEK, Richard. *Die Jauerer Schlossbibliothek Ottos des Jüngeren von Nostitz. Teil 1–2.* Frankfurt am Main 2014.
- ŠÍPEK, Richard. *Jauerer Schlossbibliothek Otto des Jüngeren von Nostitz, Teil 1.* Disertační práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Ústav informačních studií a knihovnictví, Praha 2013.
- ŠÍPEK, Richard. Knihovny raně novověkých lékařů ve fondu Nostické knihovny v Praze, *Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 57, 2012, č. 1–2, s. 23–39, 185.
- ŠÍPEK, Richard. Pražská majorátní knihovna hrabat z Nostic a Rienecka, *Zprávy památkové péče* 65, 2005, č. 1, s. 28–33.
- ŠTEFANCOVÁ, Dagmar. Druhotně použitý notovaný pergamen na vazbách knih z knihovny augustiniánského kláštera v Dolním Ročově. In: *Poohří 8. Sborník z konference konané na Novém Hradě v Jimlíně 18.–19. října 2018*, Louny 2019, s. 101–114.
- ŠTEFANCOVÁ, Dagmar. Notované fragmenty druhotně použité na vazbách knih z benediktinské klášterní knihovny v Broumově, *Opus musicum* 50, 2018, č. 4, s. 6–28.
- ŠTUDENT, Miloslav. Loutnové a kytarové památky ve fondech Národního muzea v Praze / Sources of Lute- and Guitar Music in the Holdings of the National Museum in Prague, *Musicalia* 8, 2016, č. 1–2, s. 110–113 (česká verze), s. 126–129 (anglická verze).
- VESELOVSKÁ, Eva. Bemerkungen zur Erforschung mittelalterlicher Handschriftenfragmente aus dem Gebiet der Slowakei – auf den Spuren von Pauliner Quellen. In: Erwin MATEJA – Remigius POŠPIECH (edd.), *Liturgy and Music in the History of the Pauline Order*, Opole 2018, s. 125–150.
- VESELOVSKÁ, Eva. *Catalogus fragmentorum cum notis musicis medii aevi – Archivum Nationale Slovaca. Tomus III*, Bratislava 2014.
- VESELOVSKÁ, Eva. *Catalogus fragmentorum cum notis musicis medii aevi e civitate Schemnitziensis. Tomus II*, Bratislava 2011.

- VESELOVSKÁ, Eva. *Catalogus fragmentorum cum notis musicis medii aevi e civitatibus Modra et Sanctus Georgius. Tomus I*, Bratislava 2008.
- VESELOVSKÁ, Eva. Métsko-gotická notácia na Slovensku v období stredoveku, *Musicologica Slovaca* 9 (35), 2018, č. 2, s. 165–199.
- VESELOVSKÁ, Eva. *Mittelalterliche liturgische Kodizes mit Notation in den Archivbeständen von Bratislava II*, Bratislava 2006.
- VESELOVSKÁ, Eva. Stredoveké notované rukopisy z Košíc. In: Janka PETÖCZOVÁ (ed.), *Ad honorem Richard Rybarič*, Bratislava 2011, s. 225–244.
- VESELOVSKÁ, Eva – ADAMKO, Rastislav – BEDNÁRIKOVÁ, Janka. *Stredoveké pramene cirkevnej hudby na Slovensku*, Bratislava 2017.

Elektronické zdroje

- Bibliografie cizojazyčných bohémikálných tisků z let 1501–1800 (BCBT)*. [on-line] <<https://clavius.lib.cas.cz/katalog>> a <<https://knihoveda.lib.cas.cz/Search/Results>>
- BVB. Bibliotheksverbund Bayern*. <<http://www.bib-bvb.de>>
- Cantus: A Database for Latin Ecclesiastical Chant – Inventories of Chant Sources*. <<https://cantus.uwaterloo.ca>>
- Cantus Index: Online Catalogue for Mass and Office Chants*. <<http://www.cantusindex.org>>
- CERL Thesaurus. Accessing the record of Europe's book heritage*. <data.cerl.org/thesaurus>
- Codicologica et Hymnologica Bohemica Liturgica / CHOBOL*. <<http://www.hymnologica.cz>>
- Fontes Cantus Bohemiae – Plainchant Sources in the Czech Lands*. <<http://www.cantusbohemiae.cz>>
- Fragmentarium. Laboratory for Medieval Manuscript Fragments*. <<http://fragmentarium.ms>>
- Gregorianisches Repertoire*. <<https://gregorien.info>>
- Hungarian Neume Catalogue*. <<http://neuma.zti.hu>>
- ISTC. Incunabula Short Title Catalogue*. <<http://istc.bl.uk>> a <<https://data.cerl.org/istc>>
- Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě / Association for Central European Cultural Studies*. <<https://www.acecs.cz/index.php>>
- Plainchant sources in Poland – Cantus Planus in Polonia*. <<http://cantus.ispan.pl>>
- PROVENIO. Virtuální rekonstrukce knižních celků*. <<http://www.provenio.net>>
- Slovak Early Music Database – Cantus Planus in Slovacia*. <<http://www.cantus.sk>>
- USTC. Universal Short Title Catalogue*. <<http://www.ustc.ac.uk>>
- VD16. Verzeichnis der im deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des 16. Jahrhunderts*. <<http://www.vd16.de>>
- VD17. Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts*. <<http://www.vd17.de>>

Notated Parchment Book Bindings in the Nostitz Library

DAGMAR ŠTEFANCOVÁ

SUMMARY

The Nostitz Library is one of the two surviving palace interior libraries in Prague. Founded in the 1770s, it is housed in the Nostitz Palace in Prague's Lesser Town, the former residence of the noble family of Nostitz-Rieneck. Its core is the book collection of Otto Jr. (1608–1665), originally created on his estate in Jawor in Lower Silesia. After World War II, the Nostitz Library became state property, and, since the 1950s, it has been managed by the Department of Manuscripts and Old Prints at National Museum Library. It contains 14,000 books. This book collection was subjected to research focusing on parchment book bindings with notation, where parchment from older liturgical books was used as spoiled sheets. Although fragments on book bindings can be assessed from one side only, which partially limits their determination, it is possible to draw more general conclusions as to the type and format of literature bound in parchment spoiled sheets. The share of such bindings in the Nostitz Library is about 0.5 %, with book bindings mostly from the Jawor Library.

The list of sixty-six notated fragments provides details about each item: basic information about the book; accurate identification of choral songs, including Cantus ID according to the Cantus Index database; wherever possible, it determines the type of a liturgical book – its parchment sources, specific features of the notation, and its dating. Similarly to other library collections, fragments range from graduals, antiphonaries, and sequencers to breviaries or missals, dating to the 14th and 15th centuries. The most widely used notations were Metz-Gothic ones and quadratic ones, followed by numerous fragments using German choral notation (or mixed types); on the other hand, there is hardly any evidence of Czech choral notation, commonly used on similar book bindings in the Czech lands. A single fragment with Esztergom notation was identified.